

OILADA OTA-ONANING SHAHSIY NAMUNASI

Abduraxmanova Nadiraxon Abduvaliyevna
Andijon viloyati Izboskan tuman 2-son kasb-hunar maktabi
Tarbiya fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada ota-onalik, bolaning tarbiyasi va xulq-atvoriga ta'sir qiluvchi ota-ona usulini amalga oshirish, bola bilan chuqur doimiy psixologik aloqa tarbiyaning umumbashariy talabi, ota-ona va bola o'rtasidagi munosabatlar eng kuchli insoniy rishtalari haqida batafsil bayon etilgan.

Kalit so'zlar: oila, ota-ona, xulq-atvor, ota-ona usuli, umumbashariy talab, psixologik aloqa.

KIRISH

Ota-onalar bolaning birinchi ijtimoiy muhitini tashkil qiladi. Ota-onalarning shaxsiyati har bir inson hayotida muhim rol o'ynaydi. Hayotning og'ir damlarida ota-onalarga, ayniqsa, onalarga ruhan murojaat qilishimiz bejiz emas.

Har bir bolaning ota-onasiga muhabbati cheksiz, cheksiz, cheksizdir. Bundan tashqari, agar hayotning birinchi yillarida ota-onaga bo'lgan muhabbat o'z hayoti va xavfsizligini ta'minlasa, u holda inson ulg'aygan sari ota-ona sevgisi insonning ichki, hissiy va psixologik dunyosini saqlash va himoya qilish funksiyasini tobora ko'proq bajaradi. Ota-ona mehri inson farovonligi, jismoniy va ruhiy salomatligini saqlash manbai va garovidir. Shuning uchun ota-onalarning birinchi va asosiy vazifasi bolada uni sevish va g'amxo'rlik qilishiga ishonch hosil qilishdir. Hech qachon, hech qanday holatda, bolada ota-ona mehriga shubha bo'lmasligi kerak. Ota-onaning barcha burchlari ichida eng tabiiy va eng zaruri bolaga har qanday yoshda mehr va e'tibor bilan munosabatda bo'lishdir. Davlatimizning ayniqsa, ayollarning davlat va jamiyat qurilishidagi rolini oshirish, oilani har tomonlama mustahkamlash, oilada va ta'lim tizimida yoshlarni barkamol qilib tarbiyalash, aholi salomatligini mustahkamlash borasida olib borayotgan siyosatining negizida ham aynan shu g'oya yotibdi. Oilada farzand tarbiyasida eng muhim usul bu shaxsiy namunadir. Ota-onaning xatti-harakatlari, yurish-turishi, muomalasi, o'zaro munosabatlari farzandlarga namuna sifatida katta tarbiyaviy ahamiyat kasb etadi. E'tibor qilganmisiz, ota-onaning o'zaro janjallari, oilaga, jamiyatga, atrof-muhitga salbiy munosabati, ro'zg'orni yuritishdagi pala-partishlilik sharoitida o'sgan bolalar hayotda ko'p adashishadi. Aksincha, oiladagi yuksak ahloqiy munosabatini ko'rgan bola kelgusida oila qurganda ham o'z turmush o'rtog'i bilan shunday yashashga tayyor bo'lib boradi. Ota-onaning, avlod-ajdodlarning nojo'ya xatti-harakatlaridan, nopok ishlaridan farzand ham aziyat chekadi, shunday odamlarning farzandi bo'lganiga ruhan afsuslanadi. Ba'zi ota-onalar

farzandining kelajagini faqatgina moddiy ta'minlashdan iborat deb biladi. Shuning uchun ham turli yo'llar bilan mol-dunyo to'plashga harakat qiladi, ochko'zlik kasalligiga muhtalo bo'ladi. Bu alfozda to'plangan boylik esa farzandga baxt emas, baxtsizlik keltirishini hayotda afsuski, ko'rib turibmiz. Oilada farzandni tejamkorlikka, tadbirkorlikka, tashabbuskorlikka o'rgatish, diniy va dunyoviy ilmlar hamda hayot ilmidan voqif etish, kasb-hunar sirlarini qunt bilan egallashlari uchun shart-sharoit yaratib berish, ularning hayot so'qmoqlarida adashib qolmasligi va ravon yo'ldan borishda yordam beradi. Yashirib nima qilamiz, ayrim kelinlarning noshudligi, ro'zg'orni eplay olmasligi aynan onasida shu jihatning yo'qligidadir. Oila tarbiya maskani bo'lib, shaxsning kelajagi shu maskanda tarbiyaning qanday amalga oshirilishiga, tarbiyachi hisoblangan ota-onaning o'z burch va vazifalariga qanday munosabatda bo'lishiga bog'liqdir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Ko'pgina ota-onalar, hech qanday holatda bolalarga sevgi ko'rsatilmaligi kerak, deb hisoblaydilar, chunki bola o'zini sevrishini yaxshi bilsa, bu buzilish, xudbinlik va xudbinlikka olib keladi. Ushbu da'voni qat'iy rad etish kerak. Shaxsning bu noxush xislatlari faqat sevgi etishmasligidan, ma'lum bir hissiy tanqislik paydo bo'lganda, bola o'zgarimas ota-ona mehrining mustahkam poydevoridan mahrum bo'lganda paydo bo'ladi.

Bolada uni sevrish va g'amxo'rlik qilish tuyg'usini singdirish ota-onalarning bolalarga ajratadigan vaqtiga yoki bolaning uyda yoki yoshligidan bolalar bog'chasi va bog'chalarida tarbiyalanishiga bog'liq emas. Bu moddiy sharoitlarni ta'minlash, ta'limga sarflangan moddiy xarajatlar miqdori bilan bog'liq emas. Bundan tashqari, boshqa ota-onalarning har doim ham ko'rinmaydigan iltimoslari, bola ularning tashabbusi bilan ishtirok etadigan ko'plab tadbirlar ushbu eng muhim ta'lim maqsadiga erishishga yordam beradi. Bola bilan chuqur doimiy psixologik aloqa tarbiyaning umumbashariy talabi bo'lib, uni barcha ota-onalarga birdek tavsiya qilish mumkin, har qanday yoshdagi har bir bolani tarbiyalashda aloqa zarur. Aynan ota-onalar bilan muloqot qilish hissi va tajribasi bolalarga ota-ona mehrini, mehrini va g'amxo'rligini his qilish va amalga oshirish imkoniyatini beradi. Ota-ona va bola o'rtasidagi munosabatlar eng kuchli insoniy rishtalardan biridir. Tirik organizm qanchalik murakkab bo'lsa, u ona organizmiga shunchalik uzoq vaqt chambarchas bog'liq bo'lishi kerak. Bu aloqasiz rivojlanish mumkin emas va bu aloqani juda erta to'xtatish hayot uchun xavf tug'diradi. Inson eng murakkab biologik organizmlarga tegishli, shuning uchun u hech qachon to'liq mustaqil bo'lmaydi.

NATIJALAR

Aloqani saqlab qolishning asosi - bu bolaning hayotida sodir bo'layotgan hamma narsaga samimiy qiziqish, uning bolaligiga samimiy qiziqish, hatto eng mayda va

sodda, muammolar, tushunish istagi, hayotda sodir bo'layotgan barcha o'zgarishlarni kuzatish istagi. o'sib borayotgan insonning ruhi va ongi. Bu aloqaning o'ziga xos shakllari va ko'rinishlari bolaning yoshi va individual xususiyatlariga qarab juda xilma-xil bo'lishi tabiiydir. Ammo oilada bolalar va ota-onalar o'rtasidagi psixologik aloqaning umumiy shakllari haqida o'ylash foydalidir.

Muloqotni o'rnatishda asosiy narsa - umumiy maqsadlarga intilish, vaziyatlarni birgalikda ko'rish, birgalikdagi harakatlar yo'nalishidagi umumiylik. Bu qarashlar va baholashlarning majburiy mos kelishi haqida emas. Ko'pincha, kattalar va bolalarning nuqtai nazari har xil bo'ladi, bu tajribadagi farqlarni hisobga olgan holda tabiiydir. Biroq, muammolarni hal qilishga birgalikda e'tibor qaratish haqiqati juda muhimdir. Bola har doim ota-onasi u bilan muloqot qilishda qanday maqsadlarga erishishini tushunishi kerak.

Bola, hatto juda yosh bo'lsa ham, tarbiyaviy ta'sir ob'ekti emas, balki umumiy oilaviy hayotda ittifoqchi, ma'lum ma'noda uning yaratuvchisi va yaratuvchisiga aylanishi kerak. Aynan bola oilaning umumiy hayotida ishtirok etsa, uning barcha maqsad va rejalarini baham ko'rsa, tarbiyaning odatiy birligi yo'qoladi, chinakam muloqotga o'tadi.

Dialogik tarbiyaviy muloqotning eng muhim xususiyati bola va kattalar pozitsiyalari o'rtasida tenglikni o'rnatishdir. Bola bilan kundalik oilaviy muloqotda bunga erishish juda qiyin. Odatda kattalarning o'z-o'zidan paydo bo'ladigan pozitsiyasi bolaning "yuqorida" pozitsiyasidir. Voyaga etgan odamning kuchi, tajribasi, mustaqilligi bor - bola jismonan zaif, tajribasiz, butunlay qaram. Shunga qaramay, ota-onalar doimo tenglikni o'rnatishga intilishlari kerak. Lavozimlarning tengligi bolaning tarbiyalash jarayonida faol rolini tan olishni anglatadi. Inson tarbiya ob'ekti bo'lmasligi kerak, u doimo o'z-o'zini tarbiyalashning faol sub'ekti hisoblanadi. Ota-onalar bolada o'z yutuqlariga, o'zini yaxshilashga bo'lgan ehtiyojni uyg'otishga muvaffaq bo'lgandagina o'z farzandlari qalbining ustasi bo'lishlari mumkin. Lavozimlarning tengligi umuman ota-onalar suhbat qurib, bolaga tushishi kerakligini anglatmaydi, yo'q, ular "bolalikning nozik haqiqatlari" ni tushunishga ko'tarilishlari kerak. Muloqotdagi pozitsiyalarning tengligi ota-onalarning doimiy ravishda dunyoni turli ko'rinishlarda o'z farzandlarining ko'zlari bilan ko'rishni o'rganish zaruratidan iborat. Bola bilan aloqa, unga bo'lgan muhabbatning eng yuqori ko'rinishi sifatida, uning individualligining o'ziga xosligini bilishga doimiy, tinimsiz intilish asosida qurilishi kerak. Doimiy xushmuomalalik bilan qarash, bolaning hissiy holatini, ichki dunyosini, unda sodir bo'layotgan o'zgarishlarni, ayniqsa uning ruhiy tuzilishini his qilish - bularning barchasi har qanday yoshdagi bolalar va ota-onalar o'rtasida chuqur o'zaro tushunish uchun zamin yaratadi. Farzand asrab olish. Bolada ota-ona mehrini uyg'otish uchun suhbatdan tashqari yana bir muhim qoidaga amal qilish kerak. Psixologik tilda bolalar va ota-onalar o'rtasidagi muloqotning bu tomoni bolani qabul qilish deb ataladi.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, inson hayotiy kuchlarni faqat o'zidan tortib ololmaydi. Inson hayoti bir-biridan ajratilgan, bo'lingan mavjudot bo'lib, uning asosiy belgisi boshqa odam bilan yaqinlashish zaruratidir. Shu bilan birga, bolaning ota-onasi bilan munosabatlari ichki ziddiyatli. Agar o'sib ulg'aygan bolalar bu aloqani uzoqlashtirish istagini kuchaytirsalar, ota-onalar uni iloji boricha uzoqroq saqlashga harakat qilishadi. Ota-onalar yoshlarni hayotiy xavf-xatarlardan asrash, o'z tajribasi bilan o'rtoqlashish, ogohlantirish, yoshlar esa yo'qotishlar evaziga bo'lsa ham o'z tajribasiga ega bo'lishni, dunyoni o'zlari bilishni istaydi. Bu ichki ziddiyat ko'plab muammolarni keltirib chiqarishi mumkin va mustaqillik muammolari o'zini juda erta, aslida, bola tug'ilishidanoq namoyon qila boshlaydi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Bondarenko VV Innovatsion pedagogik texnologiyalar. Xarkov: XNADU, 2016. 146 b.
2. gamezo M. V. Yosh va pedagogik psixologiya. Moskva: PO Rossiya, 2009.
3. Gogoberidze A. G. Tarbiya va ta'lim usullari asoslari bilan maktabgacha pedagogika: Universitetlar uchun darslik. Sankt-Peterburg, 2013.
4. Ta'lim tizimidagi yangi pedagogik va axborot texnologiyalari / E.S. Polat. Moskva: Taraqqiyot, 2012.
5. Savo I. L. Bolalar bog'chasining turli yosh guruhlarida ta'lim bo'yicha ishlarni rejalashtirish: O'quv-uslubiy qo'llanma. Sankt-Peterburg: Bolalaik -Press, 2010. 560 b.